

בועז סנג'רו

ערעור טורדני

זוהי הזרמנות לעמוד על כך שיחסה של מערכת המ שפט הישראלית לזכות הערעור של מורשע הוא בעייתי. חולה פנה לרופא שהמליץ על ניתוח. החולה פנה לרור פא שני וביקש חוות דעת שנייה. הרופא השני נטל את שכרו, אך חס על זמנו, נמנע מלבדוק את החולה, הסתפק בעיון בחוות הרעת הראשונה וקבע שהיא נכונה. בנעלי החולה, האם לא הייתם חשים מרומים?

מתכונת הערעור דומה. לפי הלכת בית המשפט העי ליון, בערעור עוסקים בעיקר בשאלות משפטיות וברי רך כלל לא מתערבים בממצאים עובדתיים שקבע בית המשפט הראשון. הלכה זו, המכונה "הלכת אי-ההתער" בות" ושניתן לכנותה "הלכת אי-ההתאמצות", מעקרת את הערעורים. אם הורשע חף מפשע, נדיר שהדבר נובע מטעות בפרשנות החוק, ושכיח שהדבר נובע מטעות בקי בעת העובדות: השופט האמין לעד ששיקר, לא האמין לנאשם דובר אמת, קיבל ראייה שלא נכון היה לקבלה, או נתן משקל גדול מדי לראיה חלשה.

חולה מבקש חוות דעת שנייה מרופא, זהה, במקום לבדוק את החולה, מסתפק בעיון בחוות הדעת הראשונה וקובע שהיא נכונה. כך מתנהלים ערעורים בישראל

כשאין נכונות של שופטי הערעור לבחון לעומק את הממצאים העובדתיים, יכולתם לתקן עיוותי דין חלשה, ולא פלא שכמעט כל הערעורים נדחים. אומנם טוענים שמערכת המשפט עמוסה מכדי לדון במהלך הערעור גם בעובדות, אך ראשית, יש שיטות משפט באירופה שבהן מקובלת "שיטת הערכאה הכפולה", בתי המשפט בודקים בערעור גם ממצאים עובדתיים שנותרו במח לוקת, והמערכת אינה קורסת; ושנית, במדינה הלוקה בפליליות ייתר כישראל, עדיף אם מלכתחילה יינקטו פחות הליכים, ובכך יוקל העומס על השופטים ותגדל חירות האזרחים.

פרופ' בועז סנג'רו מלמד במכללה האקדמית גליל מערבי ובמכללה האקדמית ספיר, ומייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי"

מעשה באזרח נכה, ניסים שמו, שבשבעה חודשים הצט' ברו נגדו חמישה דו"חות חנייה, שלושה על מדרכה ושניים בתחנת אוטובוס. אומנם היה לו תג נכה, אך אין הוא מאי פשר חנייה במקומות כאלה. משנפתחו נגדו הליכי גבייה, הגיש לבית המשפט לעניינים מקומיים בקשה להארכת מועד כדי להישפט. הבקשה נדחתה. האזרח ערער לבית המשפט המחוזי, הסביר שהחלטה ניתנה בהיעדרו, שמצבו הבריאותי לקוי ושמשום כך הוא נאלץ להחנות את מכוני' תו במקומות שאינם מיועדים לחנייה, ושהוא נתון בקשיים כלכליים, וביקש לבטל את הקנסות.

שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב אברהם היימן קבע שמבחינה משפטית אין עילה לביטול הקנסות. עד כאן סיפור שגרת. אלא שהוסיף וקבע שמדובר ב"הליך סרק", שגרם לבזבוז זמן שיפוטי ולעיכוב מתדיינים אחרים המנהלים "הליכי משפט חשובים", כלשון השופט, מתח ביקורת על האזרח על כך ש"התעקש" לנהל את משפטו עד תום ולא קיבל את עצת השופט להיוועץ בעורך דין (כביכול יש לו האמצעים הכספיים לכך) או לחזור בו מערעורו, ובאופן חריג במשפט פלילי, חייב את האזרח ניסים לשלם הוצאות משפט לאוצר המדינה בסך 1,500 שקלים.

השופט בעצם נוף באזרח, בניסוח שלי: "מה אתה מטריד אותנו עם השטויות שלך?!" והוסיף לקנסות החנייה קנס על כך שביקש לקבל את יומו ולהישמע בבית המשפט. בכך גם שיקף את יחסם של שופטים לערעור כאל מטרה. האזרח ניסים הגיש לביהמ"ש העליון בקשה לערעור שני. נדיר שבקשות כאלה מתקבלות. למזלו היחסי של האזרח, ולמזלה של תרמית מערכת המשפט, את בקשת רשות הער' עור שמע לאחרונה שופט בעל רגישות אנושית. השופט יוסף אלרון עמד על כך שמדובר באדם מבוגר, במצב בריאותי לא טוב, שמתקיים מהכנסתו הצנועה מהביטוח הלאומי בסך 2,200 שקלים, וכתב את הדברים היפים הבאים: "הטלת הוצאות משפט על המבקש, שאינו מיוצג, אך משום שלא מצא ממש בטענותיו, די בה כדי להצדיק מתן רשות ערעור [...] זאת, בין היתר לנוכח האינטרס הציבורי שבמיצוי זכותו של הנאשם להליך הוגן, בחשיבות הרבה הגלומה בהימנעות מהרשעת חפים מפשע, ובצורך לאפשר לנאשמים להעלות את טענותיהם בלא מורא". השופט אלרון ביטל את הוצאות המשפט שבהן חויב האזרח.